

РЕАЛІЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОГО УСНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІЇ

IMPLEMENTATION OF THE ENGLISH ORAL SCIENTIFIC DISCOURSE IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MASTERS IN PSYCHOLOGY

На сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні актуальною стає необхідність підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, здатних плідно співпрацювати з іноземними партнерами не тільки в педагогічній, а й в науковій сфері. Формування таких кадрів розпочинається під час навчання в магістратурі, де основною задачею навчання є підготовка науковців-дослідників. Тому метою представленого дослідження є навчання студентів магістратури спеціальності «Психологія» англомовного усного наукового дискурсу, під яким розуміється професійна наукова комунікація педагогічного характеру, яка враховує мисленнєво-комунікативну діяльність, статусно-рольові характеристики суб'єктів науково-педагогічного процесу (вчений-методист, вчений-викладач «психології» – вчений-початківець в галузі психології – студент магістратури), і опосередкована екстралінгвістичними і лінгвістичними характеристиками, де напрямок спілкування, мета і завдання визначають тематику спеціальності «Психологія» і наукову тональність педагогічного дискурсу. Процес навчання англомовного усного наукового дискурсу охоплює три етапи: мовно-когнітивний, практико-дискурсивний, науково-дискурсивний. На першому етапі впроваджуються мовні і трансформаційні вправи. На другому етапі - аналітичні і продуктивно-конструктивні, на третьому етапі - дискурсивно-когнітивні і професійно-орієнтовані наукові. Під час навчання впроваджувалися такі прийоми навчання: робота з термінологічними фаховими поняттями; виокремлення основної думки кожного абзацу наукового тексту; перехід від одного композиційного фрагменту до другого за допомогою засобів когезії; робота з дискурсивними маркерами наукового тексту; розв'язання проблемних ситуацій наукового характеру; обговорення наукових проблем; проведення наукових міні-конференцій англійською мовою; презентація результатів наукового дослідження магістерської роботи; аналіз виступів докладів інших студентів; підсумування результатів роботи наукової конференції.

Ключові слова: англомовний усний науковий дискурс, підготовка науковців-дослідни-

ків, спеціальність «Психологія», студенти магістратури.

At the current stage of reforming higher education in Ukraine, the need to train qualified teaching staff capable of fruitful cooperation with foreign partners not only in the pedagogical, but also in the scientific sphere is becoming urgent. The education of such professionals takes place mainly at the master's degree programmes, where the future scientists' training is considered to be the main goal. Therefore, the aim of the presented work is to teach English-language oral scientific discourse to master's students majoring in "Psychology". The term "English-language oral scientific discourse" is understood as professional scientific communication of pedagogical character, which takes into account mental and communicative activities, status-and-role characteristics of the subjects of the scientific and pedagogical process (scientist – methodologist, scientist – psychology teacher, scientist-beginner in the field of psychology – master's student), and is mediated by extralinguistic and linguistic characteristics, where the direction of communication, the goal and the task determine the topic of "Psychology" specialty and the scientific tone of the pedagogical discourse. The process of teaching English-language oral scientific discourse covers three stages: linguistic-and-cognitive, practical-and-discursive, scientific-and-discursive. At the first stage, language and transformational exercises are introduced. At the second stage, analytical and productive-and-constructive exercises are introduced. At the third stage, discursive-and-cognitive, professional-and-scientifically-oriented exercises are introduced. During the educational process, the following training techniques were used: work with terminological professional concepts; outlining the main idea of each paragraph of the scientific text; transition from one compositional fragment to another by means of cohesion; work with discursive markers of a scientific text; solving research problem situations; discussion of scientific problems; conducting scientific mini-conferences in English; presentation of the results of master's scientific research; analysis of the other students' presentations; summarizing in English the results of the scientific conference.

Key words: English-language oral scientific discourse, future scientists' training, specialty "Psychology", master's degree students.

УДК 378:37.091.22+81'377.45-043.83:316.28-047.22(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.2.15>

Миркович І.Л.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри західних і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу
«Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

На сучасному етапі реформування вищої освіти в Україні, що викликано інтеграцією країни в Європейській простір, актуальною стає необхідність підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, здатних плідно співпрацювати з іноземними партнерами не тільки в педагогічній сфері, а й в науковій. Формування таких кадрів розпочинається на останньому етапі навчання в педагогічних ВЗО, коли дипломований бакалавр продовжує освіту за програмою магістратури, де основною задачею

навчання є підготовка науковців-дослідників. Студент магістратури має оволодіти науковим стилем мовлення для: правильного формулювання наукової проблеми, яка досліджуватиметься, професійного повідомлення про набуті результати перших науково-дослідних експериментів, наукового представлення власних поглядів з їх аргументацією, наукового обґрунтування висновків роботи, обговорення способів розв'язання науково-практичних завдань, презентації результатів своєї роботи, коментування презентаційних доповідей

інших фахівців, обміну науковим досвідом із колегами з зарубіжних вишів, а також формулами етики ведення наукової комунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми англомовного наукового дискурсу з точки зору філології досліджувало чимало вчених. Так, С. Боднар вивчала особливості англомовної лекційної комунікації та диференціювала різні форми інтерактивних лекцій. Л. Гніздечко, Г. Матвеева розглядали комунікативно-прагматичний аспект наукового дискурсу. О. Ільченко спеціалізувалася на питанні етикетизації англоамериканського наукового дискурсу. Т. Єременко, І. Лук'янченко досліджували когнітивні, метакогнітивні та комунікативні стратегії реалізації англомовного навчально-наукового лекційного дискурсу. І. Шпенюк аналізувала лінгво-культурні особливості американського науково-академічного дискурсу. І. Лівіцька студіювала соціолінгвістичні характеристики наукового інституційного дискурсу. О. Ветрова, С. Шепітько характеризували загальні властивості, функції та лінгвістичну специфіку усного академічного дискурсу. Т. Яхонтова визначала жанрову специфіку наукового дискурсу. Н. Корнева розглядала жанр рецензії на матеріалі наукових публікацій із психології.

Англомовний науковий дискурс також вивчався з точки зору методики його навчання. Так, чимало вчених досліджували проблему навчання англійського наукового писемного мовлення магістрів-філологів (Є. Васильєва, Л. Курило, Т. Леонтьєва, А. Маслова О. Пінська та ін.). Навчання студентів усного наукового дискурсу досліджували такі вчені, як: С. Боднар, Г. Коваль (роль науково-педагогічної конференції в практиці підготовки майбутніх вчителів іноземних мов); Н. Бершадська (формування англомовної усної дискурсивної компетенції у студентів мовних спеціальностей); Н. Філіппова (навчання особливостей риторично-організованого наукового дискурсу); М. Томахів (навчання профільних предметів засобом відеолекції); Л. Данілевська, W. Klein, J. Kopperschmidt, S. Toulmin (навчання риторичного аргументування).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Нажаль, проблема навчання англомовного усного наукового дискурсу в професійній підготовці магістрів психології не набула достатнього науково-методичного обґрунтування, що й спонукало нас до дослідження цієї проблеми.

Метою нашої роботи є навчання студентів магістратури спеціальності «Психологія» англомовного усного наукового дискурсу. **Завдання дослідження:** схарактеризувати феномен «англомовний усний науковий дискурс педагогічної спрямованості» стосовно студентів спеціальності «Психологія»; визначити зміст навчання студентів спеціальності «Психологія» англомовного усного наукового дискурсу; розробити покрокові

методичні дії з навчання майбутніх магістрів психології англомовного усного наукового дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Визначимо поняття «англомовний науковий дискурс» як складник професійної підготовки сучасного фахівця-науковця. Так, М. Кожина визначає термін «науковий дискурс» як «віддзеркалення наукового тексту в свідомості людини в конкретній ситуації і в певний відрізок часу». Вчена констатує, що «науковий дискурс – це також науковий текст, але переосмислений із урахуванням низки комунікативних параметрів, а саме: задуму, цілі спілкування, фонду знань комунікантів, суб'єкта мовлення, адресата та ряду екстралінгвістичних факторів (прагматичних, історичних, соціокультурних, психологічних когнітивних)» [4, с. 25]. За С. Шепітько, науковий дискурс розуміється як «вербалізований в тексті тип дискурсивної діяльності, що визначається за сферою комунікації, мовленнєва взаємодія представників певної соціальної групи, що мають за мету реалізацію статусно-рольових можливостей у межах соціальної групи» [13, с. 164]. Мета наукового дискурсу, зазначає І. Лівіцька, передати наукові положення; наукову та технічну інформацію; вирішити теоретичні або прикладні наукові проблеми; пояснити причини певних феноменів та явищ; зацікавити науковців, які працюють у цій науковій галузі [5].

Певна група вчених виокремлює науково-педагогічний дискурс, який, за словами А. Олійник, є своєрідним «гібридом» двох стилів: наукового та академічного, в якому поєднуються складові обох жанрів [8]. А. Евтюгіна стверджує, що науково-педагогічний дискурс – це тип інституційного спілкування, який охоплює ознаки наукових і навчальних типів. Однак при цьому слід пам'ятати, що студенти – це не сформовані вчені, завдання яких набувати нові знання й повідомляти про них суспільству. Студенти ще знаходяться на так званому «проміжному етапі», тільки готуючись стати новими вченими-фахівцями [3].

Щодо жанрів наукового дискурсу, серед вчених немає єдиної думки. Так, Н. Разінкіна, вивчаючи усний науковий дискурс, виокремлює: лекцію, доповідь, інформаційне повідомлення (про конференцію, що відбулася або планується в майбутньому, конгрес, симпозіум, тощо) та усний виступ (наприклад, на конгресі чи конференції) [16, с. 5]. Т. Рибіна додає до вищезазначених жанрів ще й наукову дискусію, акцентуючи, що ці жанри не репрезентують стилістичних особливостей наукової комунікації в чистому виді, проте тягнуть за комунікативною значущістю до фундаменту цього стилю [10, с. 118]. Дж. Хартлі зосереджує увагу лише на усній презентації як жанру усного наукового дискурсу. Однак саму презентацію він розподіляє на декілька частин: доповідь, обговорення доповіді та відповіді на запитання до доповіді [14].

С. Боднар, Г Коваль розподіляють жанри усного науково-педагогічного дискурсу на види, в основі яких лежить монолог: це традиційна лекція, наукове повідомлення (за матеріалами курсової чи магістерської роботи, наукового проекту, гранту) і презентація доповіді, та жанри, в основі яких лежить діалог: наукові семінари / колоквиуми / вебінари, наукові дискусії. Для всіх цих жанрів характерна чітка та логічна організація викладу думок, насиченість матеріалу науковою термінологією, встановлений регламент часу та орієнтованість на певну аудиторію [1, с. 24]. О. Ільченко зауважує, що дискурс, в основі якого лежить монолог, є зазвичай невеликим за об'ємом, має лінійну структуру і послідовно описує етапи пізнавальної діяльності під час вирішення однієї проблеми. Дискурс, в основі якого лежить діалог, розглядає декілька задач, а тому має розгалужену будову і містить в своїй структурі декілька частин чи композиційних блоків: тематичне ядро, вступ (обґрунтування мети дослідження), основна частина (представлення нової інформації) та висновки (висвітлення результатів проведеного дослідження) [3].

Стилістичними ознаками мови науки вважається об'єктивність, нормативність інформації, логічність побудови, вживання розгалуженого термінологічного та номенклатурного апарату, стандартизована загальнонаукова метамова, відсутність експресивності та безособовість, а також значна кількість пасивних конструкцій [3]. Структурність наукового тексту тісно пов'язана з такими його ознаками як когезія (зв'язність) і когерентність (цілісність). У широкому розумінні когезія і когерентність – це поняття, які означають зовнішню та внутрішню здатність тексту бути зв'язним [16].

На основі аналізу теоретичної літератури теми дослідження нами було запропоновано власне трактування поняття «англомовний усний науковий дискурс педагогічної спрямованості» стосовно студентів спеціальності «Психологія», під яким ми розуміємо професійну наукову комунікацію педагогічного характеру, яка враховує мисленево-комунікативну діяльність, статусно-рольові характеристики суб'єктів науково-педагогічного процесу (вчений-методист, вчений-викладач «психології» – вчений-початківець в галузі психології – студент магістратури), і опосередкована екстралінгвістичними і лінгвістичними характеристиками, де напрямок спілкування, мета і завдання визначають тематику спеціальності «Психологія» і наукову тональність педагогічного дискурсу.

Розглянемо зміст навчання англомовного усного наукового дискурсу студентів магістратури спеціальності «Психологія». На основі аналізу таких нормативних документів, як: Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, освітня програма та робочі програми навчальних дисциплін зі спеціальності «Психологія», за якими навчаються студенти

другого (магістерського) рівня вищої освіти, підручники з основ наукової комунікації іноземною мовою для студентів магістратури соціально-гуманітарних факультетів було визначено відповідні знання та вміння, якими повинні оволодіти студенти в процесі навчання цього курсу. Опишемо їх.

Знання особливостей наукового стилю мовлення; культурологічних відмінностей англо-американських та українських наукових комунікацій; структури та вимог щодо написання анотацій, тез, статей на наукову конференцію; фахової та наукової термінологічної лексики, клішованих зворотів наукового стилю; правил складання, структурування та жанрової організації сучасного англомовного наукового дискурсу відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування.

Вміння: розрізняти науковий та офіційний стилі мовлення; пояснювати культурологічні відмінності наукових англо-американських та українських комунікацій; анутовати та реферувати наукові тексти англійською мовою, складати тези/статті на наукову конференцію, оперувати науковою термінологією; складати власне судження стосовно ідей певного наукового дослідження, виражати власну точку зору та аргументовано підтверджувати її; будувати цілісні монологічні й діалогічні усні дискурси англійською мовою відповідно до комунікативного наміру в межах професійного науково-педагогічного спілкування [9, с. 4].

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі спеціальні компетентності: здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості; здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності.

Відповідно до змісту навчання англомовного усного наукового дискурсу студентів магістратури спеціальності «Психологія», розглянемо принципи навчання, які, за Р. Мартиною, С. Боднар, «повинні демонструвати врахування обов'язкових положень для презентації процесу навчання в його повному складі, динаміці й єдності» [6, с. 57]. В нашій роботі реалізувалися такі принципи навчання, як-от: принцип свідомості, активності, системності і послідовності, взаємозв'язку мови, мислення й мовлення, комунікативної спрямованості навчального процесу.

Для ефективного вирішення професійних завдань запроваджуємо комунікативно-когнітивний підхід до навчання, який вважається «найбільш сучасним, прогресивним і доцільним щодо розвитку наукового стилю мислення і одночасного удосконалення вмінь проведення наукової комунікації іноземною мовою» [7, с. 99].

Опишемо безпосередньо експериментальне навчання зі студентами магістратури спеціальності «Психологія» соціально-гуманітарного факультету ПНПУ ім. К.Д.Ушинського протягом 2021-2022 н.р. Експерт впроваджував до виконання певні методичні дії протягом вивчення курсу з основ наукової комунікації іноземною мовою.

Завданням першого – **мовно-когнітивного** – етапу було засвоєння студентами знань щодо: наукового стилю мовлення, фахової (психологічної) та наукової термінологічної лексики, клішованих зворотів наукового стилю, формул мовного наукового етикету. Так, в процесі навчання використовувалась **перша група вправ**, до якої входили: мовні та трансформаційні вправи. Головна мета *мовних вправ* була спрямована на створення лінгвокомунікативного наукового вокабуляру студентів магістратури. Мета *трансформаційних вправ* передбачала розвиток вмінь виконання комунікативних дій наукового характеру. Вправи були націлені на: перебудову структури невеликих наукових текстів психологічного наповнення; розширення тексту, яке вимагало додавання нової інформації (із представлених варіантів) з метою підкреслення функціонального типу тексту; розуміння адресованого співрозмовником професійного висловлювання і стисла передача його інформації іншому студенту групи; з'єднання фраз у зв'язні висловлювання, використовуючи семантичні і синтаксичні засоби когерентності; інтегрування окремих частин наукового тексту в єдине ціле (перестановка фраз за змістом).

Завданням другого – **практико-дискурсивного** – етапу було формування дискурсивних умінь. В процесі навчання використовувалась друга група вправ, до якої входили: аналітичні та продуктивно-конструктивні. *Метою аналітичних вправ* було навчання розуміння специфіки організації текстів наукової спрямованості. Вправи були націлені на: розвиток вмінь розпізнавання та відтворення наукового повідомлення в діалогічному тексті та його передавання засобом монологічного тексту (доповідь), враховуючи представлений жанр; навчання студентів використовувати риторичні стратегії під час свого презентаційного виступу; аналіз наукового тексту з метою виявлення в ньому риторичних стратегій, засобів когезії і когерентності, емоційних стилістичних засобів для утримання уваги аудиторії. *Метою продуктивно-конструктивних вправ* було відпрацювання дискурсивних дій наукового характеру. Вправи були націлені на: навчання моделювати професійні ситуації наукової спрямованості та реалізовувати риторичні стратегії згідно отриманої ролі; формування вмінь ідентифікації й реалізації стратегій дискурсивних дій; створення власних усних міні дискурсів науково-професійного характеру.

Завданням третього – **науково-дискурсивного** – етапу був розвиток усних дискурсивних вмінь англійською мовою в науковій галузі. В процесі навчання використовувалась третя група вправ, до якої входили: комунікативно-когнітивні, професійно-орієнтовані вправи наукової спрямованості. *Метою дискурсивно-когнітивних вправ* був розвиток вмінь публічних наукових виступів. Вправи були націлені на: закріплення вмінь будувати цілісну промову наукової спрямованості (наукова доповідь); розвиток вмінь створення нового наукового дискурсу за фахом згідно з метою і професійно-комунікативною ситуацією; удосконалення вмінь усного продукування наукового тексту з урахування риторичних стратегій і жанрово-стилістичних засобів. *Метою професійно-орієнтованих вправ* наукової спрямованості було удосконалення вмінь самостійно працювати з науковою інформацією за фахом і представляти її англійською мовою у вигляді доповіді на науковій студентській конференції, наприклад, «Development of professional motivation of students of pedagogical higher educational institutions». Вправи були націлені на: розвиток вмінь обговорення професійно-психологічних проблем та розвиток мовленнєво-розумової діяльності студентів під час виконання дискурсивних дій.

В процесі навчання застосовувалися такі *прийоми*: визначення термінологічних фахових понять, порівняння декількох визначень одного фахового терміну і обґрунтування найбільш повного і коректного визначення, на думку студента; формулювання основної думки кожного абзацу наукового тексту одним-двома реченнями; перехід від одного композиційного фрагменту до іншого за допомогою засобів когезії; додавання необхідних дискурсивних маркерів в науковий текст при підготовці тексту до усного продукування; трансформація простих фахових текстів в наукові фахові тексти (відтворення наукового стилю); розв'язання проблемних ситуацій наукового характеру; обговорення наукових проблем за темою заняття (a roundtable discussion); короткий виклад ідеї наукової статті, що вивчалася; створення наукових проектів, публічних професійних виступів; організація та проведення міні-конференцій англійською мовою; підготовка та презентація результатів власного наукового дослідження, пов'язаного з темою магістерської роботи; аналіз виступів інших студентів (їх презентаційний стиль і сама доповідь); підсумовування англійською мовою результатів роботи наукової конференції.

Висновки. Підсумовуючи, можемо зробити наступні висновки.

В ході дослідження визначено поняття «англомовний усний науковий дискурс педагогічної спрямованості» стосовно студентів спеціальності «Психологія», яке трактувалося як: професійна

наукова комунікація педагогічного характеру, яка враховує мисленнєво-комунікативну діяльність, статусно-рольові характеристики суб'єктів науково-педагогічного процесу (вчений-методист, вчений-викладач «психології» – вчений-початківець в галузі психології – студент магістратури), і опосередкована екстралінгвістичними і лінгвістичними характеристиками, де напрямок спілкування, мета і завдання визначають тематику спеціальності «Психологія» і наукову тональність педагогічного дискурсу.

Процес навчання англomовного усного наукового дискурсу складався з трьох етапів: мовно-когнітивного, практико-дискурсивного, науково-дискурсивного, на кожному з яких впроваджується певна група вправ. На першому етапі впроваджувалися такі вправи: мовні й трансформаційні. На другому етапі - аналітичні й продуктивно-конструктивні, на третьому етапі - дискурсивно-когнітивні й професійно-орієнтовані наукові.

Щодо методичних дій з навчання магістрів психології англomовного усного наукового дискурсу, то впроваджувалися такі прийоми навчання, як: робота з термінологічними фаховими поняттями з науковим обґрунтуванням найбільш коректних визначень; формулювання основної думки кожного абзацу наукового тексту; перехід від одного композиційного фрагменту до іншого за допомогою засобів когезії; робота з дискурсивними маркерами наукового тексту при його підготовці до усного продукування; розв'язання проблемних ситуацій наукового характеру; обговорення наукових проблем; створення публічних професійних виступів; організація та проведення наукових міні-конференцій англійською мовою; підготовка та презентація результатів наукового дослідження магістерської роботи; аналіз виступів інших студентів; підсумовування результатів роботи наукової конференції.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні покрокової системи вправ для навчання студентів магістратури англomовного усного наукового дискурсу педагогічної спрямованості і складанні методичних рекомендацій щодо роботи з цими вправами, які функціонують у цілісній системі завдань з навчання наукової комунікації англійською мовою.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Боднар С. В., Коваль Г. Г. Роль науково-педагогічної конференції як жанру усного наукового дискурсу в практиці вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Додаток 1 до Вип. 36, Том III (63) : Тематичний

випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Київ: Гнозис, 2015. С. 21–31.

2. Евтогіна А. А. Науково-педагогічний дискурс як тип інституційного спілкування в освітньому середовищі педагогічного вишу. *Научный диалог: Психологія. Педагогіка*. 2014. № 3 (27). С. 141–153.

3. Ільченко О. М. Етикетизація англо-американського наукового дискурсу: автореф. ... дис. докт. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. 2002. 37 с.

4. Кожина М. Н. Дискурсний аналіз та функціональна стилістика з мовних позицій. *Текст - Дискурс - Стиль*. 2004. № 6. С. 9–33.

5. Лівіцька І. А. Науковий дискурс: рівні та особливості аналізу. *Наукові записки. Серія Філологічні науки*. 2011. Випуск 96 (1). С. 381–385.

6. Мартинова Р. Ю., Боднар С. В. Принципи педагогічного моделювання. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 51–60.

7. Миркович І. Л. Навчання майбутніх журналістів іншомовного діалогічного мовлення в аспекті когнітивно-комунікативного підходу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 74 (5). 2020. С. 97–101.

8. Олійник А. Д. Внутрішня форма терміна на дискурс. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки*. 2013. № 186 (1). С. 64–68.

9. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукової комунікації іноземною мовою» для студентів соціально-гуманітарного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» галузі знань: 053 Психологія / укл. І.Л. Миркович. Одеса : ПНПУ ім. К.Д.Ушинського. 2022. 20с.

10. Рибіна Т. М. To the question about taking into account scientific speech genre diversity while teaching this speech style in English to the students of future training faculty. *Філологічні науки. Питання теорії та практики*. 2012. № 2. С. 118–121.

11. Томахів М. Дистинктивні ознаки відеолекції як жанру сучасного наукового англomовного Філіппова Н. М. Особливості англomовного риторично-організованого наукового дискурсу : навчальний посібник. Миколаїв : НУК, 2021. 172 с.

12. Шепітько С. Компонента наукового дискурсу. *Наукові записки. Випуск 89 (5). Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2010. С. 164–167.

13. Hartley J. *Academic writing and publishing*. NY : Routledge. 2008. 197p.

14. Klein W. *Logik der Argumentation* / P. Schröder, H. Steger eds. *Dialogforschung*. Düsseldorf: Schwann, 1981. P. 226–264.

15. Razinkina N. M. On the concept of stereotype in the language of scientific literature. *Scientific literature: language, style, genres*. 1985. P. 33–47.

16. Toulmin S. *The uses of argument*. Cambridge: Cambridge University press, 2003. 247 p.